

**W naležnosći namjetowaneje mjezynarodneje skóržby přećiwo
NĚMSKEMU STATEJ**

ZJIMANJE PRAWNISKEHO POSUDKA

A: Zawod

1. Mjezynarodny team prawniskich ekspertow Doughty Street Chambers [Profesor Marc Weller, Steven Powles KC a Margherita Cornaglia] bu prošeny, "Serbskemu sejmej" (Serbski parlament) prawniski posudk wo móžnych přičinach skóržby/pohórškach přećiwo němskemu statej předpožić, kotrež wuchadžeja z pozdatneho skomdženja, mjeńšinowe a indigene prawa Serbow zaručić.
2. Serbski sejm ma tři hłowne naležnosće:
  - (i) připóznaće prawow reprezentacije Serbskeho sejma,
  - (ii) financowanje kulturnych a kubłanskich prawow a
  - (iii) připóznaće indigenity.

B: Žórta nałožujomneho mjezynarodneho prawa

3. Ludowe prawo rjaduje počahi mjez statami a druhimi mjezynarodnymi subjektami. Ludoprawniske winowatosće njewuchadžeja z centralneho, mjezynarodneho zakonjedawarja, ale dóstawaja swój charakter jako "prawo" přez přihtosowanje statow.
4. Po zakładnym zakonju Zwjazkoweje republiki Němskeje móža so normy prawa narodow bjezposřednje jako džěl němskeho prawa nałožować, tež před němskimi sudnistwami. To samsne płaći za zrěčenja, dalokož su jich postajenja w dosahacej měrje specifikowane, zo by so bjezposřednje nałožowanje bjez dalšeho přesadženja do němskeho prawa zmóžniło.
5. Ludowe prawo móže so na zrěčenja a konwencije, na prawo narodow zwučenosće abo na powšitkowne prawniske zasady zložować. Zrěčenja a konwencije móža dospołnje

uniwerselne byc, z tym zo prihlosowanje wšitkich abo nimale wšech statow swęta dōstanu. Njeeksistuje ani jeničke zręčenje, kotrež so specielnje z prawami mjeńšin zabęra a dospoľnje uniwerselne je. Hladajo na prawa indigenych ludow je ILO-dojednanje 169 wo indigenych a w kmjenach bydlacych ludach wot 1989 potencilnje uniwersalnje naľožujomne. Dotal je 24 statow dojednanje ratifikowaľo, mjez nimi teŹ Nęmska.

6. ILO-dojednanje wobsahuje legaldefiniciju swojeho naľožowanskehowobľuka, kotraŹ męri so na slędowace wosoby:

... Ludy w njewotwisnych krajach, kotrež so dla swojeho pochada wot ludow, kotryŹ kraj abo geografiski region, ke kotremuŹ kraj sľuša, w řasu zdobyća abo kolonizacije abo postajenja tuřasných statnych hranicow wobylachu, jako domorōdne ludy wobhladuja a kiŹ njehladajo jich prawniskeho statusa nękotre abo wšitke swoje socialne, hospodarske, kulturne a politiske institucije wobchowaja.

7. Wyše toho dojednanje dodawa, zo ma so 'samopomjenowanje jako domorōdne abo kmjenam prišľuřace jako zakľadny kriterij za postajenje skupinow wobhladować, na kotrež so postajenja tutoho dojednanja naľoŹuja.'
8. Eksistuje rjad dalřich mjezynarodnych instrumentow z uniwerselnym narokom, kotrež hodŹa so za priedleŹacy kontekst naľoŹować. Při tym jedna so pak wo powřitkowne abo specielne mjezynarodne dojednanja řľowjeskich prawow.
9. Mjezynarodne zręčenje wo byrgarskich a politiskich prawach je na mjezynarodnej runinje řęroku akceptancu namakaľo. Zręčenje potwjerďa winowatosć k njediskriminaciji a wobsahuje artikl 27, kotryŹ so wuraznje na mjeńšiny poćahuje:

Artikl 27

W statach, w kotrychŹ eksistuja etniske, naboŹne abo ręčne mjeńšiny, njesmę so prišľuřnikam tajkich mjeńšin prawo zapowędŹić, so w zhromadnosći z druhimi řľonami swojeje skupiny nad swōjskej kulturu zwjeselić, swōjsku naboŹinu wuznawać a wukonjeć abo swōjsku ręć wuŹiwać.

10. K tamnym, takrjec uniwerselnym mjezynarodnym dojednanjam, kotrež zabęraja so ze specifiskimi prařenjemi, kotrež mōŹa teŹ za mjeńšiny wosebity wuznam męć, sľuřeja na priedklad mjezynarodne dojednanja wo prawach dŹęsća, wo diskriminaciji abo UNESCO-dojednanjach, kotrež so z aspektami kubľanja zabęraja.
11. Nimo zręčenjow mōŹe so ludowe prawo teŹ pzez postajenja "mjechkeho prawa" (Soft Law) dale wuwiwać. Dwaj "Soft Law"-instrumentaj mataj wosebity wuznam. Při tym jedna so wo

wozjewjenje Zjednocenyh narodow wo prawach wosobow, kotrež přisłušeja narodnym, etniskim, nabožnym a rěčnym mjeńšinam, wot 1992 (rezolucija 47/135 generalneje zhromadźizny UN) a wozjewjenje Zjednocenyh narodow wo prawach d'omoródných ludow wot 2007 (rezolucija 61/295 generalneje zhromadźizny UN).

12. Wyše uniwersalneje runiny so čłowjeske prawa zwjetša přez regionalne instrumenty dale wuwijawa. Europska konwencija čłowjeskich prawow a jeje protokole skića jara solidny zakład za "twjerde" čłowjeske prawa w swojim nałożowanskim wobtuku. Tute móža so přez Europske sudnistwo za čłowjeske prawa přesadzić. Wyše toho bu w tutym zwisku rjad wažnych specielných konwencijow schwaleny.
13. We wobtuku Europskeje rady eksistuje tež jedna z mało regionalnych konwencijow, kotraž so z mjeńšinowymi prawami zaběraja, mjenujcy Europske ramikowe dojednanje wo škiće narodnych mjeńšin.

C: Politiska participacija a samoorganizacija

14. Mjezynarodne zrěčenje wo byrgarskich a politiskich prawach garantuje swobodu zjednoćenstwa za wšitkich, kaž w artiklu 22 předwidžane:
1. Kóždy ma prawo, so z druhimi swobodnje zjednočić, inkluziwnje prawa, za škit svojich zajimow džěłarnistwa wutworić a jim přistupić.
15. Nimo toho ma po artiklu 25 kóždy wobydler prawo a móžnosć, "na wuhotowanju zjawných naležnosćow bjezposrědnje abo přez swobodnje wolených zastupjerjow so wobdžělić". Přizwuk leži na "swobodnje woleny", štož prawo na samopostajowanje při wólbje zastupniskich mechanizmow abo zjednoćenstwow a wězo tež při wólbach zastupjerjow podšmórnje.
16. Powšitkowny komentar wuběrka za čłowjeske prawa, rozsudneho organa za wupoženje zrěčenja, je zwisk mjez artiklom 25 a swobodu zjednoćenstwa w tym zmysle wobkrućić, zo "prawo, organizacije a zjednoćenstwa wutworić a jim přistupić, kotrež so z politiskimi a zjawnymi naležnosćemi zaběraja, je bytostne wudospoňjenje přez artikul 25 škitaneho prawa". (Powšitkowny komentar, artikul 25). Tež tu zapřija politiske wobdžělenje potajkim prawo samoorganizacije.
17. W UN-wozjewjenju wo prawach mjeńšin so tuta zasada dale wuwjedže. W nim so potwierdža, zo maja mjeńšiny prawo, "so swojeje swójskeje kultury zwjeselić, so k swójskej nabožinje wuznawać a tutu wukonjeć a swójsku rěč priwatnje a w zjawnosći swobodnje a

bjez nutřtykanja abo někajkeje formy diskriminacije wužiwać". Wyše toho maja "přislušnicy mjeńšinow prawo, so skutkownje na kulturnym, nabožnym, socialnym, hospodarskim a zjawnym žiwjenju wobdželeć". Konkretnje woznamjenja tole:

Přislušnicy mjeńšin maja prawo, na rozsudach na narodnej a je-li trjeba regionalnej runinje, kotrež mjeńšinu, kotrež přislušeja, abo regiony, w kotrychž bydla, potrjehja, na take wašnje skutkownje sobu skutkować, kotrež njeje z narodnymi prawniskimi předpisami njezjednoćomne.

18. Najwažnišo je, zo přislušnicy "mjeńšin maja prawo, za tutón zaměr swójske zjednoćenstwa založić a wudžeržować". Tež tole steji w direktnym napřećiwku kóždemužkuli namjetej, zo měło knježerstwo tajke zjednoćenstwa wutworić abo kontrolować.
19. Tole wotbłyšćuje so tež w artiklu 7 ramikoweho dojednanja a so tam dale wuwjedže. Přislušnicy mjeńšin "móža politiske strony a/abo organizacije tworić". Tole by cyle jasnje Serbski sejm zapřijało, kotryž je politiska organizacija.
20. Wotpowědnje artiklej 15 ramikoweho dojednanja:

Zrěčenscy partnerojo tworja trěbne wuměňjenja za skutowne wobdželenje přislušnikow narodnych mjeńšin na kulturnym, socialnym a hospodarskim žiwjenju kaž tež na zjawnych naležnosćach, wosebje na tajkich, kotrež jich nastupaja.
21. Poradźowacy wuběrk za Ramikowe dojednanje wo škiće narodnych mjeńšin je so hižo při pruwowanju statnych rozprawow Zwjazkoweje republiki Němskeje z prašenjom zastupnistwa zaběrał. W swojej wotmołwje na njedawnu, 5. rozprawu statow, wobkrući wuběrk, zo "měta so při zarjadowanju specifiskich poradźowanskich mechanizmow za jednotliwu narodnu mjeńšinu wšelakorosć znutřka tuteje skupiny słušnje wobkedźbować. Zrěčenske staty so pozbudžeja, postajenske jednanja prawidlownje přepruwować, zo by so zaručiło, zo su wotpowědne gremije tak integratiwne kaž móžno... a woprawdže šěroki spektrum nahladow přislušnikow narodnych mjeńšin zastupuja. (citowane z 5. rozprawy AC, wotrězk 244).
22. Wot Zwjazkoweje republiki Němskeje wolena singularna reprezentatiwna struktura zda so być ze žadanjemi wo transparencu, mnohotnosću a prawidlownym přepruwowanjom reprezentatiwnosće jeje člonow njezjednanliwa. Tučasna struktura zda so wšo druge hač zo "šěroki spektrum měnjenjow" mjez přislušnikami narodneje mjeńšiny wotbłyšćuje.
23. Hladajo na woprawdžitosć, zo knježerstwo Zwjazkoweje republiki Němskeje twjerdži, zo bu dospołnje přiměrjeny mechanizm za politiske wobdželenje mjeńšin a za jich wobdželenje na

politiskim žiwjenju wutworjony, je scěhowace zakónčace přispomnjenje poradźowaceho wuběrka, kotrež so specielnje na Serbski sejm počahuje, kedźbyhódne:

246. Poradźowacy wuběrk pozbudža zarjady doraznje, integratiwne konsultaciske procesy wutworić, kotrež wolóženje předstajeja a wšelake perspektiwy znutřka narodnych mjeńšin wobkedźbujaja.

24. Wobsteji wočiwidnje wočakowanje, zo knježerstwo Zwjazkoweje republiki Němskeje swoju poziciju w tutym prašenju přiměrjenje wuhotuje, wosebje nastupajo jeje připóznaće Serbskeho sejma.

D: Přehlad wo pućach postupowanja

25. Při slědowanju naležnosćow na mjezynarodnej runinje steji Serbam kopica mechanizmw znutřka systema Zjednoćenych narodow ("UN"), na runinje Europskeje unije ("EU"), před Mjezynarodnej džěłowej organizaciju ("ILO") a při zranjenjach přez Europsku konwenciju čłowjeskich prawow ("EMRK") škitanych prawow k dispoziciji.
26. Prěnje mjenowane UN-mechanizmy hodža so do dweju wulkeju kategorijow rozdźělíc: na zrěčenje bazowace gremije a chartabazowane gremije. Zrěčenske organy wobstražuja přesadženje dzesać zrěčenjow UN-čłowjeskich prawow; přistup k pohóršowskemu mechanizmej we wobłuku zrěčenjow wotwisuje wot toho, zo podpisarske staty zamołwitosć na zrěčenju bazěrowaneho hóršenskeho mechanizma připózna waja, zwjetša to přez ratifikowanje přidatneho protokola.
27. K tym w charće zakótwjenym gremijam slušeja Rada čłowjeskich prawow, wosebite jednanja, powšitkowne prawidłowne přepruwowanje a njewotwisne přepytowanja. Při wosebitych jednanjach Rady čłowjeskich prawow jedna so wo njewotwisnych fachowcow za čłowjeske prawa, kotřiž wo krajospécifiskich situacijach abo tematiskich prašenjach we wšěch džělach swěta rozprawjeja a poradźuja. Za pad Serbow relewantne wurjadne postupowanje je wosebity rozprawjer za prawa mjeńšin ("wosebity rozprawjer"). Rada čłowjeskich prawow a wosebity rozprawjer mataj stajnje mechanizm za pohórski a mechanizmy k posrědkowanju pohórškow, kotrež padnu pod mandat wosebiteho rozprawjerja. Eksistuje tež pohórškowy mechanizm při organizaciji Zjednoćenych narodow za kubljanje, wědomosć a kulturu ("UNESCO"), kotryž je Serbam wotewrjony.
28. Zwonka UN-systema eksistuja mechanizmy pola EU, pola Organizacije za wěstotu a zhromadne džěło w Europje (OSZE) a pola ILO.

29. W našim stejišču so najvažnije prawniske možnosti, kiž narodnym mjeńšinam k dispoziciji steja, zo bychu swoje prawa na mjezynarodneju runinje přesadźili, nadrobnje rozložuja:
- i. zašaltowanje wosebiteho rozprawjerja za mjeńšinowe prašenja;
  - ii. Pohórški pola Mjezynarodneje džětoweje organizacije (ILO);
  - iii. Mechanizmy, kotrež we wobłuku Europskeje unije k dispoziciji steja;
  - iv. Mechanizmy, kotrež we wobłuku běrowa za demokratiske institucije a čłowjeske prawa k dispoziciji steja;
  - v. Pohórški při organizaciji Zjednocěnych narodow za kubłanje, wědomosć a kulturu ("UNESCO");
  - vi. Indiwiduelne zdžělenja na jedyn abo wjacore ze slědowacych zrěčenskich organow:¹
    - Wuběrk za hospodarske, socialne a kulturne prawa, kotryž dohladuje přesadźenje mjezynarodneho zrěčenja wo hospodarskich, socialnych a kulturnych prawach²;
    - Wuběrk za wotstronjenje rasoweje diskriminacije, kotryž přesadźenje Mjezynarodneho dojednanja k wotstronjenju kóždeježkuli formy rasoweje diskriminacije dohladuje;
    - Wuběrk za prawa džěsća, kiž zwoprawdźenje dojednanja wo prawach džěsća dohladuje;
    - Wuběrk za wotstronjenje diskriminacije žony, kotryž přesadźenje dojednanja k wotstronjenju kóždeježkuli formy diskriminacije žony ("CEDAW") dohladuje;
  - vii. Skóržby na wuběrk čłowjeskich prawow, kotryž zwoprawdźenje Mjezynarodneho zrěčenja nad byrgarskimi a politiskimi prawami dohladuje³.

---

¹ Tute pohórški žadaja sej wučerpanje nutřkostatneho prawniskeho puća.

² Zo by wuběrk za hospodarske, socialne a kulturne prawa za přiwwaće indiwidualnych pohórškow přislušny był, dyrbi potrjecheny zrěčenski stat zamołwitosć wuběrka přez ratifikowanje fakultatiwneho protokola připóznać. Němska njeje zamołwitosć wuběrka připóznała.

³ Tuta skóržbna procedura žada sej wučerpanje nutřkostatneho prawniskeho puća.

viii. Skóržby dla přeńdźenjow přećiwu Europskej konwencji čłowjeskich prawow při Europskim sudnistwje za čłowjeske prawa.

E: Konkluzija

30. Je jasne, zo steji Serbam při scěhowanju jich zaměrow hižo rjad mjezynarodnych postupowskich pućow k dispoziciji. Druhe wotwisuja wot wučerpanja nutřkostatneho prawniskeho puća. Tučasnje ma so jara nadźijeć, zo němski stat rozmołwy ze Serbskim sejmom zahaji a z tym trěbnosć tajkich kroćelow wobeńdže.

Steven Powles KC

9. julij 2023

Professor Marc Weller

Margherita Cornaglia

DOUGHTY STREET CHAMBERS